

Η ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΔΗΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΔΟΥ ΝΙΚΗ

**Τοῦ Πρωθιερέως Ν. ΜΑΛΙΝΟΒΣΚΙ,
κατά μετάφρασιν ἐκ τοῦ ρωσικοῦ ὑπό
τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ.**

Πρώτη ἐκδήλωσις τῆς βασιλικῆς δυνάμεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τὰ σταυρικά παθήματα καί τόν θάνατον ἦτο ἡ κατάργησις τῆς ἐξουσίας τοῦ διαβόλου ἐπὶ τῶν ἀπ' αἰῶνος τεθνεώτων ἐν αὐτῷ τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ, ἐν τῷ ἅδῃ, ὅπου ὁ Κύριος κατῆλθε μετὰ τόν θάνατον τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Αἱ θεραπείαι τῶν δαιμονιζομένων ἦσαν μόνον προαπαρχαί τῆς νίκης ταύτης τοῦ Λυτρωτοῦ ἐπὶ τοῦ διαβόλου καί τῆς ἐκμηδενίσεως τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τῆς νίκης ταύτης οὗτος κατέστησε κοινωνόν τῆς ἀπολυτρώσεως πάντα τόν πέραν τοῦ τάφου προχριστιανικόν κόσμον, πᾶσιν ἡνοιξε τήν πρὸς οὐρανόν ὁδόν, τήν εἴσοδον εἰς τό ἴδιον αὐτό τούς πάντας περιλαμβάνον βασίλειον.

Ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός πράγματι κατῆλθεν εἰς τόν ἅδην μετὰ τόν σταυρικόν αὐτοῦ θάνατον πληρέστερον ἐξεφράσθη ἐν τοῖς ἀκολουθοῦσι λόγοις τοῦ Ἀπ. Πέτρου· «Χριστός ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δέ πνεύματι· ἐν ᾧ καί τοις ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτώ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος» (Α' Πέτρ. 3, 18-20. Πρβλ. τὰς μαρτυρίας τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἐν 4, 6 καὶ Πράξ. 2, 27-30). Ἐκ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ γεγονότος τούτου μόνον ὁ Ἀπ. Παῦλος. Προσαγαγὼν ὁ Ἀπό-

στολος τούς λόγους τοῦ Ψαλμωδοῦ· «ἀναβάς εἰς ὕψος ἤχμα-
λώτευσεν αἰχμαλωσίαν καί ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις»,
ἐξηγεῖ αὐτούς οὕτω· «τό δέ ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καί κα-
τέβη (τ. ἔ. ὁ Ἰησοῦς Χριστός) πρότερον εἰς τὰ κατώτερα μέ-
ρη τῆς γῆς; ὁ καταβάς αὐτός ἐστι καί ὁ ἀναβάς ὑπεράνω
πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα» (Ἐφεσ. 4, 8 -
10. Ψαλμ. 67, 19). Ἐν τοῖς προσαχθεῖσι λόγοις τοῦ Ἀπ. Πέ-
τρου σαφῶς δείκνυται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός κατῆλθεν εἰς
ἄδην οὐχὶ ἐν τῷ ἀποπεπνευματωμένῳ καί δεδοξασμένῳ σώ-
ματι αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ αὐτοῦ, ἐνῶ ἦτο
νεκρός τῇ σαρκί, ἀλλὰ ζῶν **τῷ πνεύματι** ἢ τῇ ψυχῇ, τ. ἔ. ὅτε
τό σῶμα αὐτοῦ ἀνεπαύετο ἐν τῷ τάφῳ. Ὅτι τότε ἀκριβῶς καί
τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ ψυχῇ κατῆλθεν εἰς τὴν φυλακὴν τῶν
πνευμάτων ὑποστηρίζουσι καί οἱ λόγοι τοῦ Ἀπ. Πέτρου ἐν τῷ
ὑπ' αὐτοῦ ρηθέντι λόγῳ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς,
ὅτι ὁ προφήτης Δαβὶδ οὐχὶ περὶ ἑαυτοῦ ἀλλὰ περὶ τοῦ Χρι-
στοῦ εἶπεν· «οὐκ ἐγκαταλείψεις (σύ, τ. ἔ. ὁ Ἰεχωβάς) τὴν ψυ-
χὴν μου εἰς ἄδου, οὐδέ δώσεις τὸν ὅσιόν μου ἰδεῖν διαφθο-
ράν» (Πράξ. 2, 27. 31). Ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ τοιαύτη διδα-
σκαλία διηγωνίσθη ἐν τῇ γνωστῇ ἐκκλησιαστικῇ ὁδῇ· «ἐν
τάφῳ σωματικῶς, ἐν ἄδου δέ μετὰ ψυχῆς...».

Εὐδοκήσας ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἵνα κατέλθῃ εἰς τὸν ἄδην τῇ
ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ ψυχῇ, ὡς κατῆλθον ἐκεῖ πάντες οἱ ἄνθρω-
ποι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καί διὰ τῆς ἐν μορφῇ δούλου κα-
θόδου ἐκουσίως ταπεινώσῃ ἑαυτόν μέχρι τοῦ ἐσχάτου βα-
θμοῦ, τοῖς ἐν τῇ φυλακῇ ἐγκεκλεισμένοις πνεύμασι **πορευ-
θεὶς ἐκήρυξε. Κηρύσσειν** ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ χρησιμοποιο-
εῖται ἐν τῇ σημασίᾳ: ἐξαγγέλλειν, εὐαγγελίζεσθαι, κηρύτ-
τειν τό Εὐαγγέλιον, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Χριστοῦ
(ἐπὶ παραδείγματι Ματθ. 2, 1. Μάρκ. 1, 38 κ.ἄ.). Ἐν ἄλλῳ χω-
ρίῳ καί ὁ Ἀπ. Πέτρος τὸν σκοπὸν τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐν τῷ ἄδῃ ὀρίζει οὕτως· «εἰς τοῦτο γάρ καί νεκροὶς
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι
δὲ κατὰ Θεόν πνεύματι» (Α' Πέτρ. 4, 6). Οἱ πατέρες καί δι-

δάσκαλοι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τῶν ἀρχαιοτάτων, ὁμιλοῦσι ρητῶς, ὅτι οὗτος **εὐηγγελίσαστο**, τ. ἔ. κατέστησε γνωστόν τό Εὐαγγέλιον ἐν τῷ ἄδῃ (ἐπί παραδείγματι Εἰρηναίου, Κατά αἱρέσεων IV, 27. Δαμασκηνοῦ, Ἀκριβῆς ἔκθεσις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως III, 29). Τοιουτοτρόπως ὁ Ἰησοῦς Χριστός κατήλθεν εἰς τόν ἄδην διά τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καί τό κήρυγμα αὐτοῦ ἦτο οἶον ἐπὶ τῆς γῆς, τ. ἔ. εἶχε σκοπόν τήν ἐπιστροφήν καί τήν σωτηρίαν, εἰ καί, βεβαίως, ἀγνοοῦμεν τόν τρόπον τῆς ἐπικοινωνίας ἢ τῆς γνώσεως τῶν ψυχῶν. Ἐν τοῖς λειτουργικοῖς βιβλίοις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαντᾷ ἡ σκέψις, ὅτι πρὸς παραδοχὴν τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων παρεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ κηρύγματος ἐκείνων ἐκ τῶν εἰς ἄδου κατελθόντων πρὸ τοῦ Λυτρωτοῦ τεθνεώτων, οἵτινες, ζῶντες ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπίστευον εἰς μέλλουσιν αὐτοῦ ἔλευσιν, ἐπὶ παραδείγματι οἱ προφηταί, ἢ εἶδον τήν ἔλευσιν αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Ἐν τῷ τροπαρίῳ τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου ἡ Ἐκκλησία ὁμολογεῖ, ὅτι οὗτος οὐ μόνον ἐμαρτύρει περὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ καί «εὐηγγελίσαστο καὶ τοῖς ἐν ἄδῃ Θεόν φανερωθέντα ἐν σαρκί, τόν αἶροντα τήν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ παρέχοντα ἡμῖν τό μέγα ἔλεος».

Τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ἄδῃ ἀπηυθύνθη, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἀπ. Πέτρου, καί πρὸς αὐτούς τοὺς ποτε ἐμμόνους ἐν τῇ ἀπιστίᾳ καί τῇ ἀσεβείᾳ συγχρόνους τοῦ Νῶε. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός συνεπῶς κατήλθε καί εἰς τὰ зоφερώτατα μέρη τοῦ ἄδου, ὅπου εὐρίσκοντο οἱ ἀσεβέστατοι τῶν ἀνθρώπων, ἵνα καὶ αὐτοῖς κηρύξῃ τό Εὐαγγέλιον, ὅπως καὶ αὐτοὶ μετανοήσωσιν, ἐπιστρέψωσι καί σωθῶσιν. Ἄλλ' ἐκ τούτου ἐπιτρέπεται νά φρονῶμεν, ὅτι ὁ περὶ σωτηρίας λόγος προσηνέχθη ταῖς ψυχαῖς ἀπάντων τῶν τεθνεώτων ἀνθρώπων, τῶν εὐρισκομένων ἐν τῷ ἄδῃ, τ. ἔ. οὐχὶ μόνον τοῖς συγχρόνοις τοῦ Νῶε, ἀλλὰ καί πᾶσι καθόλου τοῖς ἀμαρτωλοῖς, οὐδέ τῶν ἐθνικῶν ἐξαιρουμένων. Πρὸ παντός, βεβαίως, ὁ Σωτὴρ ἐξήγ-

γειλε τήν σωτηρίαν τοῖς εὕρισκομένοις ἐν τῷ ἄδῃ εὐσεβέσιν υἱοῖς τοῦ Ἰσραήλ καί οὗτοι πρό τῶν ἄλλων ἀνεγνώρισαν ἐν τῷ ἐμφανισθέντι ἐν τῷ ἄδῃ Χριστόν τόν Σωτῆρα (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχητική Διδασκαλία XIV, 19). Ἀλλά **κατελθὼν εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς** εὐηγγελίσατο καί τοῖς ὁμοίοις πρὸς τοὺς συγχρόνους τοῦ Νῶε ἁμαρτωλοῖς καί οὗτοι ἠδύναντο νὰ μάθωσι παρ' αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεός δι' αὐτοῦ ἐτέλεσε τήν σωτηρίαν, καί νὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν ἢ νὰ μή πιστεύσωσι.

Τίνες ὑπῆρξαν **οἱ καρποὶ** τοῦ ἐν τῷ ἄδῃ κηρύγματος καί ἐν γένει τῆς εἰς ἄδου καθόδου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὅτι ὁ καταβάς εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς **ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν**, καί ἄλλων ὁμοίων μαρτυριῶν (ἐπὶ παραδείγματι Ἦσ. 45, 2. Ματθ. 12, 29. Κολ. 2, 15), ἐν αἷς λέγεται, ὅτι ὁ Κύριος διὰ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ ἀφείλε τήν δύναμιν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν καί ἐξουσιῶν, κυριαρχικῶς ὑπέβαλεν αὐτάς εἰς ὄνειδος, ἔδῃσε τόν ἰσχυρόν καί διήρπασε τὰ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ, οἱ ἀρχαῖοι διδάσκαλοι ἐξέφραζον τήν πεποίθησιν, ὅτι ὁ κατελθὼν εἰς τόν ἄδην Χριστός κατέστρεψε τό βασίλειον τοῦ διαβόλου καί ἠλευθέρωσεν ἐκ τῶν δεσμῶν τοὺς αἰχμαλώτους τοῦ ἄδου. Οὕτως ὁ **Ἁγ. Χρυσόστομος** λέγει· «Ὁ ἄδης ἐσκυλεύθη ὑπὸ τοῦ κατελθόντος εἰς αὐτόν Κυρίου, κατηργήθη, ἐνεπαίχθη, ἐνεκρώθη, καθηρέθη, ἐδεσμεύθη» (Λόγος εἰς τό Ἅγιον Πάσχα). **Γρηγόριος ὁ Θεολόγος** γράφει· «Ἀνῆλθεν (ὁ Ἰησοῦς Χριστός), ἵν' ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτόν κάτω κειμένους ἐν τῷ τῆς ἁμαρτίας πτώματι» (Λόγος Α' εἰς τό Ἅγιον Πάσχα). Ἡ καταστροφή τοῦ ἄδου ἐξεφράσθη ἐν τῇ ἀπελευθερώσει τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ ἄδου, ἐν τῇ ἀναγωγῇ αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἀλλά πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἐξήγαγεν ὁ Κύριος ἐκ τοῦ ἄδου; Ρητὴ ἀπάντησις εἰς τήν ἐρώτησιν ταύτην δέν ὑπάρχει ἐν τῇ Γραφῇ. Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς βαθείας ἀρχαιότητος ἐδέχετο, ὅτι ἠλευθερώθησαν ἐκ τῶν αἰχμαλώτων τοῦ ἄδου πάντες οἱ εὐσεβεῖς τῆς Παλαιᾶς Δια-

θήκης καί ἐξήχθησαν ἐκείθεν εἰς τὰς ἀγίας μονάς τοῦ οὐρα-
νίου Πατρός, ἥ, ὡς διδάσκει ἡ Κατήχησις (περί τοῦ 5 ἄρθρου)
ἠλευθερώθησαν «αἱ ψυχαί, αἵτινες μετά πίστεως προσεδό-
κων τήν ἔλευσιν αὐτοῦ». Μετά τοῦ πλήθους τῶν ἐλευθερωθέν-
των αἰχμαλώτων τοῦ ἄδου ὁ Κύριος, κατὰ τήν ἀρχαίαν πί-
στιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανούς καί οὗτοι
πρῶτοι ἀπήρτισαν τό οὐράνιον σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὑπό
κεφαλὴν - τόν Χριστόν. Ἀλλ' ἡ ὑπό τοῦ Ἀπ. Πέτρου μνεῖα
τῆς ποτε γενομένης ἀπειθείας τῶν πνευμάτων τῶν συγχρό-
νων τοῦ Νῶε, εἰς ἃ ὁ Χριστός ἐκήρυξεν ἐν ἅδῃ ἵνα ζῶσι κατὰ
Θεόν πνεύματι, προφανῶς, δίδει βάσιν, ἵνα δεχθῶμεν, ὅτι
καί τὰ πνεύματα τῶν συγχρόνων τοῦ Νῶε νῦν ἐπέστρεψαν
καί ἐάν ἐπίστευσαν τῷ κηρύγματι τοῦ Χριστοῦ βεβαίως καί
ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ ἄδου. Ἐκ τῶν ἀρχαίων διδασκάλων τινές
ρητῶς ἐξέφραζον τήν σκέψιν, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ
ἄδου οὐ μόνον τοὺς δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀλλὰ
καί πολλοὺς ἄλλους ἢ μάλιστα ἐν γένει πάντας ἐκείνους,
οἵτινες μόνον ἐπίστευσαν τῷ κηρύγματι αὐτοῦ, πάντας καί
ἕκαστον, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτῷ ὡς Ἐλευθε-
ρωτῇ (ἐπὶ παραδείγματι Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Ὁριγένης,
Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἀμβρόσιος
Μεδιολάνων, μακάριος Ἱερώνυμος κ.ἄ.).

**«Ὁρθόδοξος Δογματικὴ Θεολογία»,
τόμ. 2ος, Μόσχα 1908, σελ. 144-147.**